

стий, хотий з далеко доносив ся запах згарища, але дим сюди не проникав; одначе без всякого сумніву треба було надіятись, що за якої чверть години, що найбільше двайцять мінут, дим заповнить і се пристановище спровола і видусить своєю страшною опоною всіх людей, які тут бажали найти захист.

— Іване, — сказала хрипливо Уляна, — випусти... ліпше відразу смерть.

— Кудиж? Довкруги вогонь.

— Так убий сам...

— Стривай ще... успіємо ще вмерти, живими не віддамо ся в руки. Івасю, сину мій, не бій ся нікого! — Кармелюк горячо пригорнув до себе дріжачого хлопчину.

Всі понуро замовкли.

Червоняве світло лучини освітлювало чотири людські статі, які, притиснувшись кріпко одно до другого в глибині печери, впили очі в клуби диму, перевалючого ся в переході. Час тягнув ся томлячо довго і звільна. Ніхто не каламутило мертвої підземної тишини... Кождий із засуджених на страшну смерть, чув тяжкі удари власного серця.

Та ось дві тоненькі струї диму відлучились від головної маси, несміло поповзли в печеру і понеслись по під її склепінням, розтягаючись, розширяючись і заволікаючи його тоненькою, сивою плахтою. За ними приплили ще дві філії і через хвилину під низьким клепінням підземеля вже склублилась тяжка, сіра скатертина.

Світло лучини померкло і замерехтіло розпливаючим ся пятном в гойдаючій ся масі буро-сірого туману.

— Повзе! Повзе вже й сюди! — закричала наче божевільна Уляна, схоплюючись з місця.

Всі встали і відчували біля себе холодний подув смерті.

— Дусить, давить! — кричала дальше Уляна, зриваючи із себе очіпок і корсет. — Убий! Убий відразу!

— Уляно, стривай, лягай на землю. Дим клубами веть ся горою, а долом воздух ще чистий! — намагав ся було піддержати її Кармелюк.